

Folkbildningsrådet

Dnr 11, 2009, 07
2009-03-03

*Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm*

Remiss

SOU 2008:109 En hållbar lärarutbildning

SOU 2008:112 Yrkeskunnande – en likvärdig sökväg till lärarutbildning mot yrkesämnen

Folkbildningsrådet har erhållit rubricerade betänkanden på remiss. Folkbildningsrådet kommer huvudsakligen att lämna synpunkter på lärarutbildning utifrån folkhögskolornas behov samt på det vuxenpedagogiska perspektivet i lärarutbildningarna i stort.

En hållbar lärarutbildning

3 Kompetensbehov för blivande lärare

3.3.8 Vuxenutbildningen (komvux, särvox, sfi, folkhögskolor, KY)

Utredaren konstaterar att folkhögskolorna har stor frihet att utforma sin verksamhet och att det mot bakgrund av den stora variationen är svårt att identifiera lärarnas kompetensbehov.

Man drar också slutsatsen att de olika formerna av vuxenutbildning som helhet är för olika för att möjliggöra en specifik vuxenlärarutbildning.

Folkbildningsrådet instämmer i att det behövs en mycket stor bredd och variation i utbildnings- och erfarenhetsbakgrund bland folkbildningens pedagogiska personal, liksom i vuxenutbildningen i övrigt. Däremot anser Folkbildningsrådet att det i den blivande ämneslärarutbildningen ska erbjudas ett tydligt vuxenpedagogiskt alternativ samt möjligheter till en särskild inriktning mot folkbildningsfältet. Ungdomsskolans behov ska inte vara styrande för den lärarutbildning som riktas till det vuxenpedagogiska området.

4 Nya utbildningar och examina

Utredningen föreslår en reformerad examensstruktur, där ämneslärarexamen innefattar utbildning för lärare i allmänna ämnen, grundskola åk 7-9 resp. gymnasieskola och vuxenutbildning, lärare i yrkesämnen för gymnasieskola och vuxenutbildning samt lärare i praktiska och estetiska ämnen.

Folkhögskollärarytbildningen

Utredaren föreslår att den nuvarande folkhögskollärarytamen tas bort från och med höstterminen 2010 och ersätts av en profilering av ämneslärarytbildningens alternativa ingång vid lärosäten med vetenskaplig grund inom vuxen- och folkbildningsområdet.

Folkbildningsrådet ser fördelar med att folkhögskollärarytbildningen ges en större parallellitet med annan lärarytbildning och instämmer i förslaget att den i första hand ska ges en omfattning på tre terminer och utformas som en alternativ ingång. Till skillnad från den längre ämneslärarytbildningen behöver treterminersytbildningen inte vara så bunden till gymnasieskolans ämnesindelning. Folkbildningsrådet ser heller inget hinder för att folkbildningsprofilen ska kunna bli en valbar möjlighet i den längre ämneslärarytbildningen. En sådan utformning skulle nivåmessigt ge en likvärdighet med annan ämneslärarytbildning, vilket saknas idag. En annan fördel rekryteringsmessigt är att den s.k. dubbla behörigheten (förutsatt rätt ämneskombination) blir en följd av att folkhögskollärarytbildningen åter blir en del av ämneslärarytbildningen.

En integration i den allmänna ämneslärarytbildningen får dock inte ske på bekostnad av den specifika folkbildningsprofilen. När folkhögskollärarytbildningen, jämfört med idag, utökas med en termins studier i utbildningsvetenskap, är det viktigt att ge stort utrymme för folkbildningens idétradition, metodik och samhällliga roll.

Det är också helt avgörande att tillträdeskraven till den folkbildningsprofilerade ämneslärarytbildningen kan ges en maximal flexibilitet. Med tanke på folkhögskolans varierade lärarbehov, ska det vara möjligt för specialister inom olika sektorer att bli behöriga att söka den pedagogiska ytbildningen, utan att gymnasieskolans undervisningsämnen ska stå som mall. Här anser Folkbildningsrådet att det finns intressanta resonemang om validering av yrkeskunnande i ytredningen om tillträde till yrkeslärarytbildningen. Motsvarande principer skulle kunna tillämpas också för blivande folkhögskollärare.

Inom folkbildningen arbetar många lärare och handledare inom det praktiska och konstnärliga fältet. Utredaren uppmärksammar inte att dessa lärare också kan ha behov av en vuxenpedagogisk eller folkbildningsinriktad ytbildning. Folkbildningsrådet anser att också en lärarytbildning för dessa grupper ska kunna ges en sådan profil. Vidare bör blivande lärare inom det konstnärliga området ges möjlighet till ämneslärarytbildningen med alternativ ingång.

Genom samverkan mellan lärosätena vara möjligt för enskilda lärarstuderande att via distansstudier få del av en folkbildningsprofil i lärarytbildningen från de lärosäten som erbjuder en sådan.

7 Lärarytbildning i samverkan

7.3 Fortbildning och kompetensutveckling

Folkbildningsrådet instämmer helt i ytredarens rekommendation om en kraftig förstärkning av möjligheterna till fortbildning och kompetensutveckling. Det är exempelvis viktigt att det finns möjligheter för lärare med genomgången lärarytbildning för ungdomsskolan att komplettera med vuxenpedagogik och folkbildningskunskap.

Samverkan

Vid Linköpings universitet har det genom ett samverkansorgan, Rådet för folkbildningsfrågor, varit möjligt för folkhögskolor och studieförbund att ta del av och diskutera utvecklingen av folkhögskolläraryrket. Det är angeläget att sådana former för samverkan med arbetsmarknadens företrädare också säkras i den reformerade läraryrket.

Yrkeskunnande – en likvärdig sökväg till läraryrket mot yrkesämnen

Utifrån den stora variation av utbildningar som anordnas inom folkhögskolan och studieförbunden, kan också utbildning till yrkeslärare i vissa fall ge lämplig kompetens för anställning som pedagog inom folkbildningssektorn. Det är viktigt att sökande med relevant yrkesbakgrund och specialistkompetens kan bli behöriga för en sådan yrkesläraryrket. Folkbildningsrådet instämmer därför i utredningens förslag till nya och utvidgade behörighetsregler där validering av yrkeskompetens blir ett viktigt inslag.

Övrigt

Folkbildningsrådet hänvisar också till det remissvar som lämnas av Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation.

För Folkbildningsrådet

Torsten Friberg
ordförande

Britten Månsson-Wallin
generalsekreterare